

Очередные законодательные ограничения: как быть врачам и фармацевтам?

Новые ограничения для врачей и фармацевтов во время осуществления ими профессиональной деятельности

С 1 августа нынешнего года вступил в силу Закон Украины от 4 июля 2012 г. «О внесении изменений в Основы законодательства Украины о здравоохранении относительно установления ограничений для медицинских и фармацевтических работников во время осуществления ими профессиональной деятельности». Аналогичные ограничения ранее были введены в России и Польше. Несмотря на то что закон существенно доработан и учтены неточности, которые были в тексте законопроекта, подготовленного к первому чтению, после его принятия возникает больше вопросов, чем ответов относительно сферы его применения. В частности, закон говорит об ограничениях для медицинских и фармацевтических сотрудников. Но вместе с тем украинское законодательство не дает определений этих терминов и соответственно, не отвечает на вопрос, кто относится к этим категориям. Также отсутствует определение профессиональной деятельности медицинских и фармацевтических работников, нет соотношения такой деятельности с рабочим временем и правом на научную работу, не определены временные рамки ее начала и конца.

Что касается круга лиц, на которых распространяются ограничения, то сегодня ответ на вопрос, кого считать медицинским и фармацевтическим работником, предоставлен только на уровне разъяснения в письме МЗ Украины от 23.03.2012 г. № 10.01.67/773 относительно выплаты им помощи на оздоровление. Таким образом, Минздрав относит к таким работникам лица, которые:

- допущены к медицинской и фармацевтической деятельности;
- имеют полное высшее медицинское и фармацевтическое образование;
- имеют базовое и неполное высшее медицинское и фармацевтическое образование, закончившие высшие учебные заведения медицинского и фармацевтического профиля.

Что касается введенных ограничений для медицинских и фармацевтических работников, то одним из них является запрет на получение от фармкомпаний неправомерной выгоды, то есть денежных средств или другого имущества, преимуществ, льгот, услуг, нематериальных акти-

вов, которые без законных на то оснований обещают, предлагают, предоставляют или получают безвозмездно или по цене, ниже минимальной рыночной (ст. 1 Закона Украины от 07.04.2011 г. № 3206-VI «О принципах предотвращения и противодействия коррупции»).

Таким образом, для сотрудничества фармкомпаний с медицинскими и фармацевтическими работниками необходимо законное основание — договор.

Еще одно ограничение — запрет на получение от фармацевтических компаний образцов лекарственных средств и изделий медицинского назначения для использования в профессиональной деятельности. Исключением является получение таких образцов для проведения клинических исследований лекарственных средств.

Кроме того, медицинским и фармацевтическим работникам запрещено рекламировать лекарственные средства и изделия медицинского назначения, в том числе выписывать их на рецептах, содержащих информацию рекламного характера, а также указывать производителей лекарственных препаратов (торговых марок). Стоит вернуться к вопросу, что такое реклама? Это информация, направленная на неопределенный круг лиц.

Зоряна Топорцкая, старший юрист ЮК «Juritech», отмечает, что нельзя говорить о том, что предоставленная врачом/фармацевтом конкретному пациенту/потребителю информация о том

или ином лекарственном средстве является рекламой, поскольку она направлена на конкретное лицо. В данном случае необходимо учитывать «Основы законодательства Украины о здравоохранении», Закон Украины «О лекарственных средствах» и Закон Украины «О защите прав потребителей», который не то что разрешает, а обязывает врача/фармацевта предоставить пациенту/потребителю информацию о возможных побочных эффектах лекарственного средства, о результатах лечения, о позитивных/негативных последствиях воздействия препарата.

Но в любом случае, соблюдая действующее законодательство, нельзя выписывать рецепты на бланках рекламного характера, потому что такие бланки могут

передаваться неопределенному кругу лиц. При этом юристы считают, что торговое наименование выписываемого на рецептурном бланке препарата имеет место быть и не может рассматриваться как реклама, поскольку рецепт выписывается конкретному пациенту и не рассчитан на неопределенный круг лиц.

И последнее ограничение, которое распространяется только на фармацевтических работников, — запрет на требование потребителя не представлять или предоставлять недостоверную информацию о наличии в данном аптечном учреждении препаратов с аналогичным действующим веществом; формой выпуска; дозировкой, в частности скрывать информацию о наличии более дешевых препаратов.

В силу таких законодательных новшеств юристы рекомендуют придерживаться и максимально выполнять их, ожидая официальных разъяснений уполномоченных органов в отношении применения той или иной законодательной нормы; следить за правоприменительной практикой; провести инструктаж среди сотрудников по дальнейшей их работе в данном направлении; разрабатывать и отослать запросы компетентным органам относительно разъяснений проблемных вопросов, ответы на которые потом помогут компании подтвердить свою правоту перед контролирующими органами.

Только подарок без повода — настоящий подарок

Эриан Шульц

Часто тема преподнесения подарков, по которым предусмотрены лимиты в рамках законодательства, переходит границу дозволенного и так или иначе «превращается» в коррупцию.

Еще в июле 2011 г. Министерство юстиции Украины издало разъяснение о получении подарков лицами, уполномоченными на исполнение функций государства или местного самоуправления, в котором среди прочего указало, что именно является личными подарками. Так, Министерство относит к ним подарки, полученные не только от близких лиц, но и от давних друзей и знакомых, преподносящих подарки по поводу дня рождения, юбилея или общепризнанного праздника (например Новый год, Международный женский день или День защитника Отечества), при условии, что подарки не будут влиять на принятие публич-

ними лицами правомерних рішень і не будуть створювати враження про можливість впливу на їх рішення. Стоить відзначити, що визначення «особисті подарки» в Законі України «Про принципи запобігання та протидії корупції» відсутнє. Однак Міністерство юстиції ссилається на закон, але не на конкретні його статті, і розкриває поняття таких подарунків.

Роз'яснення профільного міністерства також стосується подарунків, відповідаючи загальноприйнятими представленнями про гостеприємство, ділові подарки (сувеніри) і проявлення гостеприємства (запрошення на каву, бізнес-ланч) в скромних масштабах, які широко використовуються для налагодження ділових стосунків, при умові, що такі подарки не впливають і не будуть створювати враження, що можуть впливати на прийняття рішення суб'єктами відповідальності.

Одночасно в Законі України «Про принципи запобігання та протидії корупції» дається визначення неправомірної вигоди. Тут слід розмежувати суб'єктів отримання такої вигоди: державний службовець і медичний/фармацевтичний працівник. В даному випадку «Основи законодавства України про охорону здоров'я» мають ширшу сферу дії, ніж Закон України «Про принципи запобігання та протидії корупції». Згідно з останнім державним службовцем є особа, яка отримує зарплату з державного бюджету, виконує організаційно-виробничі та адміністративні функції (лікарі, керівники відділень тощо). Норми «Основ законодавства України про охорону здоров'я» передбачають застосування відповідальності за отримання неправомірної вигоди до будь-якого медичного/фар-

мацевтичному працівнику незалежно від посади.

Отже, якщо подарки державним службовцям, слід пам'ятати, що їх вартість не повинна перевищувати 50% мінімальної зарплати, встановленої на день отримання подарка (551 грн.) одразу, а загальна вартість таких подарунків, отриманих від одного джерела протягом року, — однієї мінімальної зарплати, встановленої на 1 січня поточного року (1073 грн.). Такі обмеження діють тільки в межах Закону України «Про принципи запобігання та протидії корупції».

Конкретніше про відповідальність, передбачену для мед- і фармацевтичних працівників у разі порушення ними законодавства. За отримання неправомірної вигоди повноваженому працівнику фармацевтичної компанії передбачено штраф від 500 до 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (8500–17 000 грн.). При цьому слід відзначити, що у разі порушення працівником відповідальності буде повноваженою особою такої компанії. За отримання неправомірної вигоди мед- і фармацевтичні працівники несуть адміністративну відповідальність у вигляді накладення штрафів на суму 5100 грн. і 20 400 грн. за повторне порушення. За отримання неправомірної вигоди державним службовцем передбачено адміністративну, а також кримінальну відповідальність у вигляді штрафу до 255 000 грн. з позбавленням права обіймати посаду відповідної державної служби до 3 років і конфіскацією майна.

Враховуючи питання співпраці фармацевтичних компаній з медичними і фармацевтичними працівниками, **Марина Слободниченко**, партнер ЮК «Jurimex», запропонує застосовувати діючу схему роботи таких суб'єктів в межах законодавства. Оскільки законодавство

запробовує фармацевтичними компаніями надавати мед- і фармацевтичним працівникам неправомірну вигоду, вкрай важливою є організація заходів, які беруть на себе організації заходів (семинари, симпозиуми), замовлення на виступи мед- і фармацевтичних працівників з доповідями, підписання з ними відповідних договорів на надання послуг тощо. Використовуючи таку схему, можна побудувати законний алгоритм дій і уникнути того, що мед- і фармацевтичні працівники отримують неправомірну вигоду.

Найвищий рівень людської мудрості — це вміння пристосуватися до обставин і зберегти спокій в умовах зовнішнього тиску.

Даніель Дево

Таким чином, внаслідок останніх змін в українському законодавстві в сфері співпраці фармацевтичних компаній з медичними і фармацевтичними працівниками, учасникам ринку нічого не залишається, як пристосуватися до змін «перетворившись» в законодавстві і побудувати ефективні схеми роботи, не виходячи за його межі «висхідні» межі.

Катерина Горбунова

Вперше опубліковано в «Еженедельник АПТЕКА» від 21.08.2012 г. (<http://www.apteka.ua/article/157408>)

Реферативна інформація

V гастроентерологічний тиждень

19–21 вересня 2012 р. у Дніпропетровську за адресою пл. Шевченка, 1 (Палац студентів) проходить конференція «V гастроентерологічний тиждень», організована ДУ «Інститут гастроентерології НАМН» спільно з Українською гастроентерологічною Асоціацією.

Наукові напрями конференції:

- хвороби стравоходу;
- захворювання шлунка і дванадцятипалої кишки;
- клінічна й експериментальна панкреатологія;
- захворювання печінки та жовчовивідних шляхів;
- хронічні запальні захворювання кишечника;
- педіатрична гастроентерологія;
- дієтологія та клінічна нутриціологія при захворюваннях органів травлення;
- хірургічне лікування хвороб органів травлення і проблеми узгодженості консервативного та хірургічного лікування;
- нові немедикаментозні технології зміцнення здоров'я при гастроентерологічній патології;
- нове в гастроентерології очима молодих вчених.

Плануються проведення 5 пленарних і 2 секційних засідань з участю ориєнтовно 1200 учасників, а також видання збірника «Гастроентерологія». У ході засідань будуть розглянуті найбільш

важливі аспекти етіології, патогенезу, організації, діагностики та лікування патології органів травлення.

Науковий керівник V Українського гастроентерологічного тижня — директор інституту ДУ «Інститут гастроентерології НАМН», головний спеціаліст НАМН України з гастроентерології та дієтології, віце-президент «Української гастроентерологічної асоціації», доктор медичних наук, професор Ю.М. Степанов.

У роботі конференції візьмуть участь провідні вчені України: доктори медичних наук, професори: О.Я. Бабак, Я.С. Березницький, В.В. Грубник, Н.Б. Губергіц, А.Е. Дорофеев, О.Д. Зубов, Т.Д. Звягінцева, В.М. Копчак, В.М. Клименко, Ю.І. Решетілов, І.М. Скрипник, А.С. Свінцицький, Ю.М. Степанов, Г.Д. Фадеев, Б.Ф. Шевченко, доктори медичних наук: Л.Я. Мельниченко, В.М. Ратчик, член-кореспондент НАМН України, професор Н.В. Харченко та ін.

Органітет:

Заступник директора з наукової роботи, виконавчий директор «Української гастроентерологічної асоціації», кандидат медичних наук Володимир Ізотович Діденко

Тел. (056) 760-33-05

Завідувач відділу інформаційних технологій, кандидат медичних наук Ніна Георгіївна Гравіровська

Тел. (098) 828-45-47

E-mail: gastro.grav@gmail.com